

SLOVENEČ

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljeno na dom
mesečno „ 12
za inozemstvo:
mesečno „ „ Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji „ „ Din 20
v inozemstvu „ „ „ 40

Glasilo inzeratov:
Enostopenjske petlinke vrste mal
oglasit po Din. 1-50 in Din. 2-
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po Din. 2-50, postane itd.
po Din. 4-.

Pri večjem naročninu popust
Izbija vsak dan izvzemši
ponedeljka in dneva po prez-
niku ob 5. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglas,
zagreb 39.011, sarajev 7563, praške in dunaj. 24.797.

Janko Jovan:

Trgovski odnosi med Čehi in Jugoslovani.

Leta 1918 je obhajala Ustredni jedno-
ta českih gospodarstvenikov svojega obstoja.
Ker sem bil tedaj pri Gospodarski zvezi,
ki je stala s to združeno organizacijo v
poslovnih zvezah, me je nagovoril pokojni
dr. Krek, da sem šel na ta zbor zastopat
slovensko združništvo. Šel sem tja z ve-
seljem, ker sem bil prepričan, da za go-
spodarska vprašanja ne dobim boljših učil-
teljev kot so Čehi. Imel sem čast seznaniti
se z Blažekom, Stanekom, Frantom, Kroihe-
rom in drugimi vrhovnimi združnimi de-
lavci.

Kratek čas, kar sem ga prebil med
Čehi, me je uveril, da smo Slovenci majhni
in oni v gospodarstvu orjaki. Njihova za-
družna organizacija je že tedaj obsegala
nad 3000 zadrug in to zadrug, ki niso bile
le registrirane pri sodišču, temveč registra-
ne s svojim delom v narodu. Ko sem v
pogovoru z voditelji češkega združništva
izrazil željo, ogledati si pomembnejše za-
druge, sem bil obsipan v povabilih, žal, da
sem mogel le nekaj zadrug osebnostno obiskati
in se prepričati o njihovem živahnem delo-
vanju. Ti maloštevilni dnevi med Čehi so
bili za me šola, ki so mi dali mnogo na-
ukov. Žalibog, da do tedaj dogovorjenega
načrta o medsebojni izmenjavi gospodar-
skih delavcev ni prišlo, ker je to vojska
preprečila.

V času svojega bivanja v Belgradu
sem imel čast pogosto občeati z odličnimi
gospodarskimi delavci nove Češkoslova-
ške. S pokojnim poslanikom Kalino in kon-
kularnimi zastopniki Češkoslovaške smo
ponovno razmotrivali o potrebi ožjih gos-
podarskih stikov obeh držav. Že takrat so ti
odlični zastopniki Čehov tožili, da ne dobe
potrebne umevanja v odločilnih gos-
podarskih krogih pri nas, a se razlagali, da
poteka nerazumevanje iz prealega upo-
manja obeh sicer prijateljskih narodov.

Da so Čehi med vsemi avstrijskimi na-
sledstvenimi državami najkulturnejši in da
so znali svojo gospodarsko politiko naj-
spretnjeje voditi, je danes celemu svetu
jasno. Dočim smo mi n. pr. pričeli organi-
zirati industrijo notranje, je bila njihova in-
dustrija v takem stadiju razvita, da je mo-
gla takoj organizirati ekstenzivno trgo-
vino. Njihova želja po orientaciji na zahod
nisi uspela v oni meri, kot so upali,
vred česar so morali iskati starih predvoj-
nih zvez na jugu in vzhodu.

Naše trgovske zveze s Česko je morda
obhajala kompenzacijska pogodba iz l. 1920.,
ker smo se skušali oboji za premoč v zago-
vljenju lastnih koristi, kar je na obeh
straneh rodilo mesto zblizanja — odtujitev.
Čemu je bil vzrok način izpeljave, dasi je
bila kompenzacijska pogodba od obeh strani
kulantno zamišljena. Čehi se pritožujejo,
da je Jugoslavija tako kar tiče uvoza kot
izvoza zelo malenkostno zastopana v če-
ški zunanji trgovini.

Pri tej priliki mislim, da moramo ime-
ti na umu nekaj okoliščin, ki pa ne stoji v
nikakoli zvezi s dosedanjimi pogodbami. To
je nesigurnost naše valute, nesigurnost na-
šega pravnstva, ker odvaja na eni strani na-
šo trgovino, a na drugi Čehi. Važen mo-
ment za presojo položaja pa mislim, da je
skolnost, ker je imela Češka že pred vojno
zelo razvito industrijo, a skoro cela trgo-
vina za Česko je bila osredotočena na Du-
naju, kjer so imela sedež tudi najvažnejša
češka podjetja.

Da se nesoglasje v gospodarskih od-
nosih med nami in Čehi odkloni in se
med naroda tudi trgovsko zblizata, so prire-
dili češki industriji prijateljski izlet v Ju-
goslavijo ter posetili glavna mesta naše dr-
žave. Dočim so bili Čehi v Novem Sadu in
Ljubljani vsestransko gostoljubno sprejeti,
je del belgrajskega in zagrebškega časo-
pisja odrekal prijateljstvo bratom iz Češke
in to zlasti »Vreme« v Belgradu in »Hr-
vat« v Zagrebu. Napad teh listov moramo
obsojati in uverjen sem, da je sprejem v
Ljubljani zbrisal Čehom marsikateri bridki
pomin na »pozdrav« teh listov.

Prepričan sem, da napadi Vremena in

Hrvata izvirajo bolj iz nepoučenosti kot
zle volje. Čehi se sumničijo kot egoiste. Za-
kaj? Zato, ker so s svojim zmernim delo-
vanjem že v predvojnem času stremili za
gospodarsko osamosvojitve od Avstrije in
so ta cilj vsaj v industriji že dosegli, ko smo
Slovenci in Hrvati še ponižno hlapčevali.
Bili so tudi narod, ki se je prvi po prevra-
tu finančno ne le udejstvil sam, ampak po-
kazal tudi drugim državam smernice zdra-
ve finančne politike. Za tako osamosvojitve
pa ni bilo dovolj samo praznih besed, am-
pak dosti trdega boja za obstanek. Če so v
tem boju tudi v zvezi z nami mislili na
svojo korist, je tako umevno, kakor je
opravičljivo, če smo mi v sklepanju pogodb
s Čehi mislili v prvi vrsti na sebe. V pole-
miki z belgrajskim in zagrebškim listom
povdarja »Prager Presse« opravičljivo, da
trgovine tudi med bratskimi narodi ne mo-
re voditi drugo načelo kot »do, ut des« ali
»toliko kot ti dam jaz, daj ti meni«. Tega
se moramo zavedati vedno. Želimo trgo-
vski zvez s Čehi, ker gospodarska zveza z
njimi bo utrdila naše medsebojne prija-
teljske narodne in politične vezi, a milo-
ščine ne moremo od Čehov ne želeti in ho-
teti, kakor je tudi sami ne bomo nikomur
delili.

Češki industriji zapuščajo Jugoslavijo
užaljeni vsled omenjenega napada. Užalje-
na zavrača napade tudi »Prager Presse«.

Boj med frankovci in zajedničarji.

KDO SE JE PONUDIL BELGRADU? — USTANOVITEV HRVATSKEGA KRA-
LJESTVA.

Zagreb, 24. okt. (Izv.) Med »Hrvatoma«
in »Pravašema« se vodi zelo pikra polemika
o tem, kdo se je ponudil Belgradu: fran-
kovci ali zajedničarji. Današnji »Pravaš«
izjavlja, da so zajedničarji nedavno poslali
v Belgrad ponudbo, v kateri se kažejo kot
državotvoren element ter pravijo: Hrvatska
Zajednica je že dala svoje preizkušene lju-
di za ministre v Belgradu, pripravljena je
to zopet storiti, ako radikalni pristanejo na
rekonstrukcijo kabineta. Kakor hitro bi bi-
lo nekaj ministrskih portfeljev v sedanjih
vladi, v kateri so sedaj samo Srbi, poraz-
deljenih med zajedničarje, ne bi samo pre-
nehal veliki odij v hrvatski javnosti, am-
pak bi se vodstvu Hrvatske Zajednice celo
posrečilo privedi gotovo število Radičevih
poslancev v Belgrad — s čimer bi se okre-
pila pozicija radikalne stranke.

Z druge strani pa »Hrvat« dokazuje
frankovcem, da so se oni mudili v Belgra-
du. »Hrvat« je s svojo pisavo prisilil za-
grebškega zdravnika dr. Milana Kovačevića,
znanega frankovca, da je danes objavil
pismo, katero je pisal notranjemu ministru
Vujčiću. Iz tega pisma se vidi, da se je
dr. Kovačević pogajal z Vujčićem, dr. Lazo
Markovićem in Ljubo Jovanovićem. Ob-
nem je dr. Kovačević priložil svojemu pis-

masi ve, da se tem potom ne bode dalo
premostiti nezaujanje. Grožnja bojkotira-
nja češke industrije in trgovine zavrača s
komentarjem, da statistika uvoza in izvoza
izkazuje zelo malenkosten odstotek zainte-
resiranja jugoslovanske trgovine na njima.
Temu nasproti moramo konstatirati, da
uradna statistika češkega uvoza in izvoza
ni povsem merodajna za presojo resnično-
ga položaja stvari. Na češkem izvozu navi-
dežno ne participiramo, ker naš dosedanji
največji uvozni predmet, češki sladkor,
uvažamo vsled »jadranske tarife« ne nepo-
sredno iz Češke, temveč iz Trsta; prav ta-
ko nismo udeleženi na izvozu žita nepo-
sredno, ker za Češko kupuje v Jugoslaviji
kot prva roka Dunaj in se v Češki še ved-
no vrši žitna trgovina v veliki meri s po-
sredovanjem Dunaja. To nezdruživo razmer-
je se ne bode dalo odkloniti niti s časni-
karskimi napadi, niti s časnikarsko pole-
miko, ampak je le dokaz, da se medseboj-
no premalo poznamo in je treba ožjih me-
sebojnih zvez. Zato pa upamo da bode tudi
uvidenost Čehov šla preko sličnih inci-
dentov, ter našla sredstva, ki so za medse-
bojno zblizanje koristni in potrebni.

Ko zapuščajo Čehi Slovenijo, upamo,
da odneso od nas najboljše spomine in bo-
de sprejem, ki so ga dobili pri nas, ogladil
pot k odstranitvi neprijetnega in za oba
naroda škodljivega nezaujanja.

mu »načrt, kako bi se vzpostavilo hrvatsko
kraljestvo«. V tem načrtu zahteva, da se
ustanovi hrvatska kraljevina, kateri bi pri-
padala tudi Bosna in Hercegovina do Vr-
basa, eventualno tudi Slovenija, če se ne bi
ta izjavila za samostojno vojvodino. Kralj
Aleksander bi se imel v Zagrebu kronati
za hrvatskega kralja; kraljev namestnik v
Zagrebu bi bil kak član kraljeve hiše. Kon-
federirane države bi imele skupno samo
zunanje ministrstvo, obenem bi sklenile ca-
rinsko in brambeno unijo. Vlada bi se
imenoval: car Srbov, Hrvatov in Slovencev
in bi vladal nad ujedinjenimi državami juž-
nih Slovanov.

Frankovci — kakor tudi sam dr. Kova-
čević — trdijo, da je (dr. Kovačević) to de-
lal na svojo roko, zdi se pa, da je dr. Ko-
vačević delal v sporazumu z vodstvom
stranke in da je on predložil maksimalne
zahteve stranke.

Po informacijah Vašega dopisnika so
bili frankovci pripravljeni pristati tudi na
mnogo manj ter so bili pripravljeni, da se
odreko Bosni in Hercegovini ter Sloveniji
in jih prepustiti Srbiji, ako bi ožja Hrvat-
ska, eventualno tudi brez dela Srema, do-
bila neko samostojnost.

Kaos v Nemčiji.

KOMUNISTIČEN UPOR V HAMBURGU.

Hamburg, 24. oktobra. (Izv.) Včeraj so
komunisti uprizorili v Hamburgu puč, ki
je zahteval poleg materijelnih žrtv tudi
precejo človeških življenj. Delavstvo je gra-
dilo barikade, temni elementi pa so plenili
po trgovinah in stanovanjih. Danes vlada
v mestu zopet mir in policija obvladuje po-
ložaj. Danes ponoči priplovejo v hambur-
ško luko ena križarka in več torpedov.

PRELOM MED BAVARSKO IN
BERLINOM.

Berlin, 24. oktobra. (Izv.) Generalni
državni komisar za Bavarsko je prepovedal
trgovino z devizami na bavarskem ozemlju.

DRŽAVNI ZBOR ODGODEN.

Berlin, 24. oktobra. (Izv.) Zasedanje
državnega zbora je odgodeno na prihodnji
teden.

BOJI V PORENJU.

Mainz, 24. oktobra. (Izv.) Pri zadnjih
nemirih je bilo tu ubitih 5 oseb, večje šte-
vilo pa je ranjenih, med njimi nekaj težko.

Mainz, 24. oktobra. (Izv.) Delavci so
preprečili proglašenje renske republike. V
mesto se je pripeljalo v tovornih vozovih
kakih 30 separatistov, ki jih je pa prebi-
valstvo pregnalo.

Slovenci!

Trpljenje naših zaslužjenih bratov
je prispelo na vrhunec. Kar se zadnje
čase godi v Julijski Benečiji, presega
slutnje največjih pesimistov. Brezobzir-
ni laški nacionalizem je zastavil svojo se-
kiro na življenske žile našega rodu, pu-
stivši vstran vse pomisleke in vse ozire
človečanstva in kulturnosti. V imenu na-
dutega lastnega nacionalizma se hoče z
barbarskimi sredstvi izbrisati nacional-
nost našega naroda in mu iztrgati njego-
vo dušo.

Slovenci! Zločin bi bil, ako bi še
dalje mirno gledali to početje, s kojim se
kulturna država sama ončašča. Naj sli-
šijo bratje onstran naših mej, naj sliši
ves civilizirani svet, da se čutimo s svo-
jimi mučeniki eno, da je njih bol naša
bol in da z njimi v imenu človečanstva,
svobode in kulture pred celim svetom
dvigamo plamenočo obtožbo proti tistim,
ki so jim naši bedni rojaki po bridki usodi
zročeni na milost in nemilost.

V ta namen so vsa narodno-obramb-
na društva Slovenije sklenila, da spora-
zumno s političnimi strankami (SLS,
JDS, SKS, NNS, NSS, NRS) in z nji-
hovim solidarnim sodelovanjem v dne-
vih petletnice našega osvobođenja izpod
tujega jarma

po vsej Sloveniji

prirede manifestacije proti nasilju nad
našim zatiranim narodnim življenjem zunaj
naših državnih mej ter za njegovo na-
rodno in kulturno svobodo.

Po vsej Sloveniji, vsekako po vseh
mestih, trgih, večjih krajih, naj se pri-
rede

v nedeljo 28. oktobra

skupne manifestacije vseh Slovencev in
Slovenk brez razlike strank, ki naj bode
glasen, toda dostojen protest proti
barbarstvu in nekulturnosti,
ki se izvajata nad našimi iskreno ljub-
ljenimi brati onstran naših meja!

Naša prestolnica Ljubljana pa bo
manifestirala v ponedeljek 29. t. m. ob
pol 7. uri zvečer v veliki dvorani hotela
»Union«.

Združimo s solzami naših bratov
jezo in ogorčenje teptane pravice!

Za vsa narodnoobrambna društva:
akejski komite:

Dr. Janko Brejce, Aleks. Hudovernik,
dr. I. C. Oblak, dr. Vlad. Ravnihar.
Fr. Smodej.

Mainz, 24. oktobra. (Izv.) Včeraj poz-
no zvečer so separatisti izpraznili vladno
poslopje.

Duisburg, 24. oktobra. (Izv.) Okoli 6.
ure zvečer so proglasili rensko republiko.
Policijo so Francozi razorozili.

Aachen, 24. oktobra. (Izv.) Danes ob
6. uri zjutraj je bilo le še vladno poslopje
zasedeno od separatistov. Ponoči so se pri-
peljali v mesto avtomobili kljub prometni
prepovedi in so se peljali do vladne palače.
Sumijo, da so pripeljali orožje za sepa-
ratiste.

Speyer, 24. oktobra. (Izv.) Francoski
major Louis je predlagal na sestanku vseh
strank, naj bi se začasno, dokler se ne
urede razmere, ustanovila za Porenje av-
tonomna država. Predlog so vse stranke
soglasno odklonile.

INDUSTRIJSKI OBRATI V ESSENU
USTAVLJENI.

Berlin, 24. oktobra. (Izv.) Iz Essena
poročajo, da so vsi industrijski obrati delo
ustavili. Delavcem so odpovedali delo vče-
raj, uradništvo pa je odpuščeno s 1. no-
vembrom iz službe. Zaradi finančnih nepri-
lik je ustavilo delo tudi Thyssenovo pod-
jetje v Hambornu, vsled česar je brez po-
sla okoli 13.000 delavcev.

NEMIRI V BERLINU.

Berlin, 24. oktobra. (Izv.) V mestu je
prišlo tudi včeraj do malih draginskih ne-
redov. Vlada je ukrenila vse korake, da po-
speši izdajanje večjih vsot polnovrednega
denarja v promet.

Gorje naših bratov v Italiji.

Kakor je bilo pričakovati, se je zgodilo: tudi tržaški prefekt je izdal za neitalijanske liste podoben ukaz kakor furlanski, le da je njegov še krutejši. Sramotna listina, s katero se hoče duševno zaslužiti primorske Slovane, se glasi:

St. 041—5323.

PREFEKT TRŽASKE POKRAJINE.

Ker je umestno, da se še pospeši stopljenje elementov, ki tvorijo to pokrajino; ker je temu stopljenju med drugim v oviro to, da se objavljajo novine v neitalijanskem jeziku, ki so zato razumljive samo majhnemu delu prebivalstva;

ker je za državo in vse državljane koristno, da se ne tvorijo ali vzdržujejo v državnih mejah narodni partikularizmi, ki bi po zadržanju svojih organov delovali proti svrham mirnega sožitja obmejnega prebivalstva;

videvši čl. 3. občinskega in pokrajinskega zakona

UKAZUJE:

Od 24. oktobra t. l. naprej bodo vsi listi, ki so se doslej v tej pokrajini izdajali v neitalijanskem jeziku, morali imeti poleg italijanskega preвода naslova celotni in odgovarjajoči prevod člankov, priobčili, naznanili itd., ki bo moral slediti neposredno vsakemu članku ali vsakemu ločenemu odstavku. Za prevod se morajo rabiti prav enake črke kakor so rabljene v izvirniku.

Radi tega se zasežejo vsi listi, v katerih ne bi se povsem ali deloma upoštevala ta odredba, in proti prestopnikom se bo postopalo po zakonu.

Uradnikom in agentom javne sile je naloženo izvrševanje navzočne odredbe.

V Trstu, 22. oktobra 1923.

Prefekt: CRISPO MONCADA s. r.

Ta ukaz zahteva celotni italijanski prevod vseh člankov, priobčili in naznanile, torej tudi pesmi in — oglasov. S tem so takorekoč smrtno zadeti vsi tržaški slovenski listi, ki za italijanske prevode ne bodo mogli zmagovati stroškov. Cela stvar je sploh docela nezmisljena in nemogoča in ima edini namen, da ves slovenski tisk kratkim potom uniči. Prizadeti so ti-le slovenski ozir. hrvatski listi: V Gorici »Gospodarski list«, »Gospodarski vestnik«, »Zbornik svečnikov«, »Slovenka«, »Naš čolnič«, »Čuk na palci«, v Trstu pa »Edinost«, »Istrac«, »Istarska Riječ«, »Mali list«, »Učiteljski list«, »Pravni vestnik«, »Ženski svet«, »Novi rod«, »Mladi Istranec«, »Jadranka« in komunistično »Deloc«. Izmed vseh teh listov bi bilo vsled gornjega ukaza na dobičku le »Deloc«, ker bi na ta način tudi italijanski komunisti prišli zopet do svojega glasila. Pa seveda bo našla oblast zanj že drugo zanko, da mu zadrigne vrat.

Zadnja slovenska številka »Edinosti« pripominja k ukazu: »Za nas je stvar tudi s tehničnega stališča nemogoča. Že zato je skoraj gotovo, da jutri naš list ne bo mogel iziti. Gornji ukaz smo prejeli šele včeraj ob 9. zvečer. Do sklepa lista ni bilo mogoče ničesar definitivnega skleniti.« — Dejansko včeraj »Edinosti« nismo prejeli.

Zadnje »Goriško Straž«, ki je izšla s črnim robom in prinesla samo prefektov ukaz s kratkim komentarjem, je oblast po izidu v tobakarnah zaplenila, vendar so jo bili ljudje že raznesli v mnogih stotinah izvodov.

Jugoslovanski poslanci so pač storili svojo dolžnost in poslali na pristojna mesta nove proteste, toda pomagali ti protesti seveda ne bodo nič. Saj je tudi protest zaradi poitalijančenja šol prinesel slovan-

skim poslancem le sledeči brezobzirni, zasmejljivi odgovor:

»V Rimu, 18. oktobra 1923.

Častiti poslanec!

Naučno ministrstvo ne more sprejeti prigovora Vašega blagorodja proti pravilnim odredbam, izdanim od kr. šolskega skrbnika glede učenega jezika v drugojezičnih šolah Julijske Krajine.

Najvišji interes državljanov kraljevine je, da poznajo dobro jezik nacije, h kateri pripadajo. Tudi ni v tem nikake žalitve za krajevni običajni jezik, kateri se bo tudi poučeval.

Na drugi strani je, toliko po Casati-jevem zakonu kolikor po določbah o preuredbi ljudske šole, ki se imajo v kratkem objaviti, italijanski jezik temeljni predmet ljudskošolskega pouka in jezik, v katerem se morajo poučevati vsi drugi predmeti.

Italija hoče državljane, ki naj znajo govoriti državni jezik, in Vaše blagorodje spominjam z upravičenim ponosom na to, da je bila italijanska kultura v vseh časih svetilnik civilizacije ter čast in dika našega naroda.

S spoštovanjem

Minister GENTILE I. r.

Italijanski oblastniki Slovencev in Hrvatov kot takih sploh nečejo poznati in govorijo le o »krajno običajnem jeziku«. Nobene sledi kakega umevanja za strašni položaj naroda, ki vidi, da ga hočejo živga pokopati samo zato, ker je tuja volja njegovo zemljo prisodila tuju, a njegova krepka, vsestransko izoblikovana narodna samobitnost pa hoče živeti, živeti! Italija, ki je rodila Mazzinija in toliko drugih velikih, svobodoljubnih duhov, danes svoji narodni manjšini enostavno odreka obstoj in rešuje narodnostno vprašanje z zadavljenjem drugojezičnih šol in tiska. Fašistična Italija je pogazila vsa etična načela in se vsa zapisala slepemu nacionalnemu napuhu in vladohlepu. Od nje za naše brate ne moremo pričakovati ničesar več. Pomoč jim mora priti od zunaj.

Iz zunanje politike.

POLOŽAJ NA GRŠKEM.

Atene, 24. oktobra. (Izv.) Uporniško gibanje pojema. V Korintu in Patrasu je le še malo upornikov. V Atenah in v Pireju gre življenje nemoteno svojo pot. Mornarica se gibanju ni bila pridružila. Pri Halikidi se je 5. uporniški bataljon udal rednim četam.

POVIŠANI ŽELEZNIŠKI TARIFI NA OGRŠKEM.

Budimpešta, 24. oktobra. (Izv.) »Az Est« poroča, da se bodo s 1. novembrom povišali tarifi na ogrskih železnicah. Osebnim tarifam se bodo povišali za 60 odstotkov.

Predsednik Masaryk v Londonu. Iz Bruslja je krenil predsednik Masaryk v London. Viharna vožnja preko kanala njegovega dobrega razpoloženja ni motila. Pri večer svojega bivanja v Londonu je prebil Masaryk v družbi svojih starih prijateljev Setona Watsona in prijatelja H. G. Wellsa. Naslednjega dne je šel v spremstvu dr. Beneša v White Hall, od tam pa v westminster-sko opatijo, kjer je položil venec na grob neznanega junaka in na grob češke kraljice Ane, ki je ravnatam pokopana. Ob 1. uri popoldne je bil gost kraljevske dvojice. Zajutka pri kralju so se udeležili tudi ministrski predsednik Baldwin in vnani minister lord Curzon s svojo soprogo. Zvečer pa je priredil ministrski predsednik Baldwin na čast Masaryku intimno večerjo, na kateri so razpravljali o važnih političnih vprašanjih.

Za avtonomijo Slovkov se zavzema tudi »Čech«, glasilo čeških katolikov, ki pro-

glašuje Slovake za ravno tako samostojen narod kakor so Rusi ali Poljaki. S svojim sodelovanjem za ustanovitev čehoslovaške države so si Slovaki pridobili pravico do samostojnosti v kulturnem, političnem in jezikovnem oziru. List citira tudi besedilo nekih pogodb, v katerih je bila Slovakom avtonomija obljubljena, n. pr. pogodba sklenjena v Moskvi 10. maja l. 1915. Tu stoji: »Za samoposebi umeven politični princip smatramo, da bo obstojal v bodoči čehoslovaški državi poleg skupnega parlamenta za skupne zadeve tudi poseben državni zbor za Slovake, tako da bo Slovaška politično in jezikovno neodvisna.« Clevelandska pogodba z dne 17. oktobra l. 1915 govori o federativni združitvi Češke in Slovaške, v Pittsburgu sklenjena in od Masaryka že kot predsednika podpisana pogodba pa pravi, da bo Slovaška imela »svojo upravo, svoj parlament in lastna sodišča in proglašuje slovaški jezik kot uradni jezik v celokupni slovaški upravi.

Hlinkov obisk pri češkem ministrskem predsedniku. Ze prihodnje dni bo sprejel češki ministrski predsednik Švehla slovaškega voditelja Hlinko v posebni avdijenci, kateri pripisujejo politični krogi velik pomen. Nemški poslanci iz Češke so mnenja, da se Hlinka ne more vrniti k svojim volivcem brez avtonomije, sicer se ne bi bil odločil za avdijenco. — Z ozirom na tesne stike med politiko Čehov in Jugoslovanov je ta vest pomembna tudi za naš politični razvoj.

Prihodnja konferenca Male antante se ne bo vršila v Belgradu, kakor so spočetka nameravali, ampak v Bukarešti. Te konference se bodo udeležili baje tudi zastopniki Avstrije, Mažarske, Bolgarije in Poljske. Važno poglavje na tej konferenci bo razmerje Mažarske do nasledstvenih držav. Tako poroča romunski list »Romania«.

Vladno vprašanje v Avstriji. Spričo velenemškega poraza ob zadnjih volitvah se v avstrijskih političnih krogih uveljavlja mnenje, da se bo bodoča vlada sestavila brez velenemcev. Po drugi strani se pa zatrjuje, da hoče zvezni kancelar dr. Seipel sedanjo koalicijo ohraniti, ker na zvezo s socialnimi demokrati ni misliti. Vendar strema dr. Seipel za tem, da se med vladno večino in socialno demokracijo dosedanje ostrine omilijo.

Direktni promet med Trstom. Reko in Budimpešto. V Pešti je te dni zborovala mednarodna konferenca, na kateri so obravnavali vprašanje direktnega prometa med Budimpešto in Reko in Trstom. Navoz je bil tudi zastopnik Jugoslavije. Konferenca je principiarno sklenila, da se omogoči Madžarom zaželjena direktna zveza z Italijo.

Bolgarija in Italija. Rimski dopisnik »Grazier Tagespost« poroča svojemu listu o razgovoru, ki ga je imel z bolgarskim ministrom vnanih zadev Kalkovom ob priliki njegovega rimskega obiska. Svoje poročilo zaključuje dopisnik z besedami: »Bolgarski minister svojega bivanja v Rimu ni brez vzroka podaljšal za nekaj dni. Bolgarija se je Italiji že mnogo bolj približala kakor bi se dalo to sklepati iz izjav bolgarskega ministra. Iz lahko umljivih razlogov pa je težko o tem govoriti.«

Strožja kontrola nad Ogrsko. »Magyar Ország« poroča, da bodo sedanjo medzvezniško vojaško nadzorovalno komisijo dopolnili še s posebno politično-finančno vojaško komisijo, koje delokrog bo zelo obsežen, tako da bo Ogrski onemogočena vsaka zloraba mednarodnega posojila.

Anglija in dogodki v Nemčiji. Proglasitev renške republike in bavarsko-berlinski spor smatrajo v angleških političnih krogih kot začetek počasnega razpada nemškega rajha. Z dogodki v Nemčiji se bo počela na svoji prihodnji seji tudi angleška državna konferenca. Angleško časopisje zaenkrat o dogodkih v Nemčiji le poroča.

Politične vesti.

Pribičevićeva brzojavka za sklicanje pokrajinskega zbora je »Jutro« v grlu občila, da je ni na dan. Gospodje, ki so seveda pred objavo dr. Brejčevega odgovora, po lastni zadržitvi za tozadevne name- re Pribičevića dobro znali, so se da naenkrat svoj spomin zgubili. Vendar se n- bati, da bi se »Jutro« nad to kostjo zadržalo, saj je navajeno najdebelejšje laži po- žirati. Ima v tem oziru imeniten tek. Tako se te ene laži ni prebavilo, pa je že z drugo- ro, češ da se je dr. Brejč pri debatah Na- rodnega veča v Belgradu pred izročitvijo adrese zanimal predvsem za cerkven- vprašanja. Seveda je zopet ravno nasprotno od tega res, kar »Jutro« trdi. Dr. Brejč je dotične debate udeležil samo v drža- vno pravnih vprašanjih in sicer v smislu istih načel, ki jih je bil teden poprej že za- govarjal v seji narodne vlade in zaradi ka- terih ga je demokratsko časopisje kot se- paratista itd. razglasilo. In dr. Brejčev na- stop ni bil brezuspešen. O tem pričata adre- sa in regentov odgovor nanjo, ki sta va- rovala avtonomijo pokrajine vseh do- letej, da bi konstituenti določila končno ureditev dr- žave in njene uprave. To se kljub in proti Pribičeviću do- segli slovenski in hrvatski »separatisti« med njimi tudi dr. Brejč. Seveda tega ne pišemo zato, da bi »Jutro« poučili, ki vs- to lahko izve od svojega šef-urednika dr. Kramarja, ki je bil celo tajnik Narodnega veča. Pišemo le, da ugotovimo zgodovinsko dejstvo napram potvorbi žurnalističke, ki v gotovih vprašanjih iz principa mrzi resnico.

Klerikalni »centralisti«. »Jutro« se je zadnje dni z vso silo vrglo na klerikalne »centraliste«. Skoro izgleda, ka- kor da so demokratje avtonomisti in »klerikalci« zares »centralisti«. Včeraj je najnovejšim centralistom posvetilo separatistično in avtonomistično »Jutro« kar cel uvodni članek, v katerem se tru- di dokazati »klerikalcem« njihov centra- lizem. Dokaz je naravnost sijajen. Tako pravi »Jutro« med drugim, da se je po- kazala SLS kot centralistična stranka, tem, da je »razgnala« — čujte in strmi- te! — slavni »Narodni svet«! Kakor da je bil Narodni svet kdaj kakšna avto- nomna vlada! Ves svet se še danes spo- minja, da je bil Narodni svet le provi- zorna ustanova, določena za izvršitev prehoda iz stare v novo državo, ni pa bi- nikak vlad a, ne centralistična in ne avtonomistična. In če bi bil Narodni svet res kakšna vlada, je bil prav gotov- — centralističen po svojem ustro- ju in človeku, ki razžene tako centra- listično ustanovo, se vendar ne more očitati in predbacivati centra- lizma, ampak kvečjemu nasprotno! Isti velja o »Naziranju deželnega zbora in odhoda«. Če se je ustanovila Narodna vlada za Slovenijo, čemu potem še »avtonomen« zastop za isto Slove- nijo? Ali ni bila Narodna vlada tako »avtonomen« slovenski zastop oziroma bi bila to lahko postala, če bi bili go- spodje dovolili volitve za deželni zbor in konstituiranje istega, tako da bi bil predsednik pokrajinske vlade od- govoren deželnemu zboru? Takih pri- merov, s katerimi bogati »Jutro« našo politično literaturo, bi našli lahko še celo kopo. Iz vsega pa lahko vidimo kakšna bo demokratska »politična šo- la«, ki jo bodo demokratje otvorili 9. no- vembra. »Jutro« bo za to šolo izbores- »bebednik«.

Pred revizijo ustave? Belgrajski »Vreme« poroča iz krogov HRSS, da t- sklepa iz najnovejšega držanja radikala- lov in demokratov na skorajšnjo revizijo

John Habberton:

Bottleflatski učitelj.

(Dolge.)

Brezsrajčniki so takoj stekli v gibkem teku, ki je imel za cilj najbližnje prijazno grmovje, ostali pa so si odvihali rokave in blače. Nekateri so bili celo v pripravih tak- ko skrbni, da so si omili blato s škornjev.

Medtem je gospodična Brown prišla blizu, in Toledo ji je stopil naproti.

»Ali ni kaj v redu v šoli,« je vprašal.

»O ne,« je odgovorila gospodična Brown, »marveč sem že dolgo časa rado- vedna, kako se zlato pridobiva. Zdi se mi, da z onimi malimi ponvami ni težko ravnati. Kaj menite, — ali mislite, da bi mi po- sodil kdo izmed izpiralcev svojo? Rada bi poizkusila — samo samo enkrat.«

»Seveda, madam, najzanimarnejši pes bi si to štel v čast. Alo! fantje, kdo ima najzanežnejšo ponev?«

Pol tucata mož je takoj opralo ponev in prihitelo ž njimi. Toledo je eno izbral, del vanjo prsti in vode in podal gospodični Brown.

»Nate, madam, toda bojim se, da si bo- ste obleko zmočili.«

»O, to nič ne de,« je vskliknila učite- lica z nadvse prikupljivim smehom.

Prijela je ponev z ročnostjo izvedenca

in kmalu je pršela umazana voda z njenega roba. Može so stali okoli nje v polkrogu v spoštljivi razdalji in so jo zamakneno gle- dali. Ko je bila ponev prazna, jo je Toledo še večkrat napolnil in nazadnje vzel iz nje nekaj kamenčkov in prstenih kep, pokazal na blaten in belsteč sesedek in kratko re- kel:

»To je, madam.«

»Ok« je vskliknila gospodična Brown kakor blažena. »Ali je pa to tudi res zlati prah?«

»Seveda,« je rekel Toledo, »tako je ga zavijem za vas, da ga vzamete.«

»O ne, ne,« je odvrnila deklica, »to ne gre, saj ni moj.«

»Toda vi ste ga izprali, madam, in to vam da v tej deželi pravico do posesti.«

Vsa poštenost Nove Anglije, ki je pre- šla že v pregovor, je bila mladi dami jasno na obrazu napisana, in dasi je kot pravi amer. otrok takoj izračunala vrednost zlata in z ožnostjo mislila na to, koliko lažje je na ta način pridobivati zlato nego z vbi- janjem znanja v zabite otroške glave, je vendar dar odločno odklonila in se smeje poslovila.

»Ali ste videli, kako so njeni mali prstki držali ponev? — ali ste videli, ljud- je?« je vskliknil neki mož ves iz sebe.

»Da, in kako ji je prst odletavala, ka- kor da bi bila bolj vajena izpiranja zlata

nego pretepanja otrok,« je pripomnil dru- gi.

»Pretepanja?« je ponovil zastaven fant. »Svojo jamo in vse, kar imam, bi dal, da bi bil učenec in bi me te nežne ročice teple.«

»Poglejte, koliko blata in vode mi je na škornje stresla,« je rekel drugi in vzdig- nil škorenj spoštovanja vredne grobe obli- ke. »Teh škornjev ne prodam za noben de- nar, — Bog ve, da ne.«

»Pojd k satanu s svojimi škornji!« je rekel drugi poln zaničevanja. »Meni je prav prste poteptala, ko je prejle nazaj stopila.«

Vsi so zavidno pogledali na poslednje- ga besednika, in neki grdogledi dedec je izrekel domnevo, da je povest o »poteptani nogi« na sleparski način izmišljena in da ima vsakdo izmed osleparjenih pravico, zahtevati zadoščanje. Toda sodnik je raz- sodil v prid možu s poteptano nogo.

Yankee-Sam, najmanjši v taboru, se je umaknil od velike gruč in hodil zamiš- ljen po bregu gori in doli. Čez pol ure je bil Sam posestnik edine prodajalne v na- selbini, je podvojil cene vsem oblačilom v nji, cene belim srajcam pa je celo poše- storil.

Naslednji dan je vželo solnce mirno in brez strasti, kakor navadno, nad Bottlefla- tom. Ako bi bilo nagnjeno k dramatičnosti, bi se bilo prikazalo z začudenim obrazom

in s povzdignjenimi rokami, kajti redk- da se je kaka občina v eni sami noči tak- temeljito izpremenila!!

Stric Hans, edini Nemec v taboru, je ves prejšnji dan popoldan prebil v tiste- neutrudljivem tuhanju, zaradi katerega po vsej pravici slovi tevtonski duh, in ju- tranje solnce je zagledalo nad vrati Han- ove koč izvesek, ki je bilo na njem nap- sano: »Hir Wirth rassirt« in tisto jutro je šlo le malo na delo, ne da bi se bili pr- zaupali Hansovim rokam.

Potem se je vrnilo več mož, ki jih je prejšnji večer ni bilo v krčmi, posamezn- v tabor, toda s pregnanimi mulami in v- vi obleki. Carondolet-Joe je prišel v hla- čah, na katerih so se lične zafranaste ka- graciozno vile okoli sivih korintskih st- brov, dočim se mu je izpod ovratnika n- gove nove bele srajce avstila ovratnica, je kazala vse barve solnčnega spektra.

Fluš, ki je bil mojster v različ- umetnostih na kvarte, je prišel pozno zve- čer z velikansko verižico in masivno pr- srno iglo in na svojih grdih prstih je im- na vsakem vsaj po en imponanten p- čatni prstan.

Različni klobuki pinjaste oblike so s- pojavili v taboru, in o nekem zlatokopu je celo govorilo, da nosi rokavice v žep- saba.

(Dolge sledi.)

ustave. V tej domnevi potrjuje vodilne kroge HRSS okolnost, da so radikalni ustavili parcelacijo Hrvatske in pa pojava politike »srednje linije« v Zagrebu, ki da je inspirirana iz Belgrada. Izvedba ustavne revizije bo baje poverjena radikalni stranki.

Občinske volitve v Karlovcu. V torko se so vršile v Karlovcu občinske volitve. Zmagale so združene hrvatske stranke, koje lista je dobila 24 odbornikov. Delavska stranka je dobila 2 mandata, demokratje 2 in 2 radikala. Oddanih je bilo 3061 glasov, od katerih so dobile hrvatske stranke 2425, delavci 213, demokratje 229 in radikalni 190 glasov. Radikalni so dobili 105 glasov manj kakor pri zadnjih volitvah.

»Čiščenje«. V belgrajski »Republiki« beremo: Vojni minister je odslavlil iz armade veliko število hrvatskih in slovenskih oficirjev. Na ta odlok vojnega ministra odgovarjajo hrvatski gospodarski krogi z odpuščenjem srbskih uradnikov iz hrvatskih gospodarskih zavodov in podjetij. Tako bo počasi vse zadovoljno in »očiščeno«.

Dnevne novice.

Slovenci in volitve v koroški deželni zbor. Pri volitvah dne 21. t. m. so dobili Slovenci po dosedanjih podatkih sledeče število glasov: okraj Smohor 295, Celovec (mesto) 90, Celovec (dežela) 1173, Podklošter 282, Rožek 1015, Borovlje 1505, okrajno glavarstvo Velikovec 4156, okrajno glavarstvo Beljak 1047 glasov. Skupaj 9145 glasov.

Češki industrijalci v Sloveniji. Češko-moški industrijalci, ki so v gospodarske svrhe obiskali Jugoslavijo, so dospeli v Ljubljano. Dne 23. se je v Narodnem domu vršil sestanek z našimi gospodarskimi krogi, ki so češkoslovaškim gostom priredili lep sprejem. Sestanka so se med drugimi udeležili: načelnik oddelka ministristva za trgovino in industrijo dvorni svetnik dr. Marn, zastopniki Trgovske in obrtne zbornice in drugih gospodarskih korporacij, generalni konzul češkoslovaške republike dr. Otokar Beneš in belgijski konzul Milan Dular. Po pozdravnih govorih je povzel besedo predsednik Čsl.-jugoslovanskega narodno-gospodarskega združenja v Pragi g. Rudolfa Barta, ki je govoril o potih za skupno delo Čehoslovakov in Jugoslovancev na gospodarskem kolju. Za njim sta govorila Dragotin Hribar in Ivan Mohorič; v debati se je med drugimi oglašil gen. konzul dr. Beneš. Ob sklepu se je g. Barta zahvalil za prijazen sprejem in izrazil željo, da se v Ljubljani čim prej ustanovi Jugoslovansko-češkoslovaško narodnogospodarsko združenje. — Ob pol 1. popoldne se je vršil v kazinski dvorani obed, nakar so se češki gostje odpeljali v Maribor. — V Mariboru je češkoslovaške industrijce na kolodvoru pozdravil zastopnik gospodarskih krogov dr. R. Pipuš. Nato so odšli k večerji v Narodni dom. V sredo ob 8. zjutraj so se odpeljali v Falo, kjer so si ogledali elektrarno, nato se pa vrnili v Maribor, kjer so obiskali vinarso šolo in si ogledali njene naprave. Med 12. in 1. popoldne se je v Narodnem domu vršila anketa. Potem je bil skupen obed v Grajski kleti. Ob pol 3. so se češkoslovaški gostje poslovili od Jugoslavije in se z brzovlakom odpeljali proti domu.

Osebnost. Ravnatelj Zadrugne zveze g. Evgen Legat je prevzel upraviteljstvo pokopališča pri Sv. Križu v Ljubljani; zato je odložil ravnateljstvo Zadrugne zveze, katero je začasno prevzel g. Valentin Zabret, dekan v St. Vidu pri Ljubljani. G. Legat ostane v načelnstvu Zadrugne zveze.

Politika in moderna tehnika. Danes v četrtek zboruje v Plymouthu na Angleškem konferenca konservativne stranke. Pri tej priliki bo govoril ministrski predsednik Baldwin o važnih političnih vprašanjih. Baldwin pa ne bo govoril le svojim v dvorani navzočim poslušalcem, ampak tudi 5000 naročnikom radiotelefona, ker bo poseben aparat omogočil direktno zvezo. Istočasno bo v sosedni dvorani ponavljal fonograf predsednikov govor besedo za besedo drugi skupini zborovalcev.

Železniški minister v Ljubljani. Danes se mudi v Ljubljani, kamor je došel na povratku iz Pariza, železniški minister dr. Velizar Janković.

Radikalni list v mažarskem jeziku bo prišel v kratkem izhajati v Subotici.

Srbi in Nemci. Povodom prestolonaslednikovega krsta je neka srbska družba v Novem Sadu brez vsakega povišja Nemcem pobila okna. Okna so pobili tudi velikemu županu. Policija je topot aretirala 14 oseb. — V Ridjici je brat občinskega pisarja Aleksander Perić s pomočjo še nekega drugega zloglasnega srbskega terorista o belem dnevu na ulici napadel 58 letnega nemškega občana Bucherja in ga do nezvesti pretepel. Bucher je izprva klical na pomoč, a iz strahu pred znanima nasilnikoma, ki sta bila oborožena z nožmi in revolverji, se nihče ni upal blizu. Službujoči policaj je posredovanje odklonil z opazko, da bi hitro nehal biti policaj, ako bi nastopil proti bratu občinskega pisarja.

Izpememba v premetu dunajskih brzovlakov v Zagrebu. Od 15. novembra t. l. se

bodo dunajski brzovlakovi ustavljali v Zagrebu na južnem kolodvoru le 3—4 minute, nato pa vozili dalje na državni kolodvor, kjer bo zanje glavna postaja. Carinska ekspozitura za odpravo prtljage se z gornjim dnem premesti na državni kolodvor.

Jugoslovenska Matica. V počastitev spomina pok. Jožko Cveka je daroval g. dr. Oblak, odvetnik v Ljubljani, Din 100, notar Marinček, Šostanj, je nakazal potom tamkajšnje podružnice Jugoslovenske Matice Din 50. Iskrena hvala!

Vlom v Kamniku. V noči na 23. t. m. je bilo vlomljeno v trgovino z mešanim blagom Slavka Graška na Suti in v Kamniku. Tatovi so ukradli kolo znamke »Eakac«, salamo, sira, žganje itd. Skupna škoda znaša 14.800 K.

Tatvina potnih listov. Parniški prevozniki list in več drugih dokumentov je bilo dne 23. t. m. ukradenih Ivanu Bosancu iz Grabovljane.

Predrasen rop. Preteklo nedeljo 21. t. m. je prišel nekdo v mraku k mlinarju Planinšku v Reki, župnija Sostro; zapregel je urno pod kozolcem hranjeni zapravilček in se odpeljal v polnem diru v smeri proti Ljubljani. Ko so bili prišli domači iz hiše, že ni bilo več o lopovu ne duha ne sluha. Gospodar ima občutno škodo. Voz ima letnico 1921 in žrki A. P.

Opozorjamo čitatelje na današnji oglas trdke Ivan N. Adamič, prve kranjske vrvarne in trgovine s konopljinjo v Ljubljani.

Gospodarstvo.

DRŽAVNA TROŠARINA NA ŽGANJE. (Opozoritev interesentov.)

Minister financ je predložil Narodni skupščini predlog zakona o izpremembah in dopolnitvah zakonov in odredb o državni trošarini. Predlog vsebuje poleg določil, ki so se dosedaj uveljavljala z vsakoletnimi finančnimi zakoni, tudi odredbe, da se pobira trošarina samo na ono žganje, ki prihaja v promet in prodajo, dočim se žganje, ki se kuha za domače potrebe, brezpogojno oprošča obdačenja.

Dosedanji način pobiranja trošarine povodom kuhanja se po zahtevi ministra ublažava zaradi tega, da se prepreči škane od strani finančnih organov pri obdačenju žganja, kar je pa mogoče edino le na ta način, da se pobiranje trošarine omeji le na žganje, ki dejansko dohaja v promet in trgovino, oprosti pa ono, ki se porablja za domače potrebe.

Postavka 15. dosedanje tarife (čl. 6 zak. o drž. trošarini z dne 27. junija 1921) naj bi se v izpremenjenem besedilu glasila sledeče:

»Državna trošarina se pobira:

15. na žganje v oblastih, kjer se je že dosedaj pobirala trošarina, za vsako hektolitrsko stopnjo 20 Din.

Pripomnja. Trošarina na žganje se pobira povodom dohajanja v promet in porabo, pobiranje (povodom proizvajanja) po izmeri kotla se ukinja.

Za žganje se smatra destilat tropin iz sadja, korenin (razen sladkorne pese), dinje (melone), buč in vode pomešane z medom. Od žganja, kuhanega iz lastnih proizvodov (pri-dobljenih na lastnem zemljišču) plačuje trošarino le oseba, ki tako žganje od producenta kupi ali pridobi na katerikoli drug način. — Od žganja, kuhanega iz kupljenih ali na katerikoli drug način pridobljenih surovin (snovi), plača producent trošarino le, ako to žganje proda ali ga iz kateregakoli razloga odstopi drugemu. Proizvajalci, ki kuhajo žganje iz kupljenih surovin (snovi) in za trgovske namene, plačajo trošarino na alkohol po št. 14 tarife (20 Din za eno hektolitrsko stopnjo).

Ako se lastniki surovin (snovi) za kuhanje žganja in proizvajalci žganja z lastnim zemljiščem bavijo tudi s trgovino z alkoholnimi pijačami na debelo ali drobno, ali točijo ali se bavijo s predelovanjem alkoholnih pijač, se posebej odredi, katero množino žganja so jim dovolj porabiti za domačo potrebo brez plačila trošarine. — Natančnejša podroba za pravilno izvršitev izpremembe pri obdačenju žganja predpiše finančni minister.

Nameravana izprememba sega globoko v interese industrije, ki se bavi s kuhanjem in prodajo žganja in v interese trgovine, ki prodaja žgane opojne pijače. Prizadeji industriji in trgovci se vabijo, da pomisleke, ki jih imajo s svojega stališča proti uveljavljenju omenjene izpremembe, nemudoma priobčijo Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

g Carinski dohodki v tretjem četrtletju znašajo 446 milijonov dinarjev. Lani ob istem času so znašali samo 343 milijon Din. Presežek torej znaša 103 milijone Din.

g Domači žitni trg. Na novosadski produkti borzi notirajo žitu sledeče cene (za 100 kg): pšenica 342.50 Din, fižol 530 Din, oves 220 Din, koruza 247.50—250 Din, ječmen (težji — pivovarski) 270—290 Din, ječmen (lažji) 260—285 Din, pšenična moka št. 0 545—555 Din, otrobi 140—145 Din. — Na zagrebški produkti borzi so bile cene sledeče: pšenična moka št. 0 555 Din, pšenica 340 Din, koruza 255 Din, oves (ponudba) 252.50 Din.

g Tuji žitni trg. Na dunajski produkti borzi je notirala jugoslovenska pšenica 3750 Ka (kg), avstrijska moka za pecivo 5800 do 5900 Ka, mažarska moka 00 5600—5700 Ka, št. 0 5400—5500 Ka. Glavno zanimanje se je osredotočilo okrog poročila, da je bil v Trstu kupljen iz Rusije prispel parobrod ruskega žita za Avstrijo. — Na Ogrskem so cene sledeče (za 100 kg): pšenica 94—95.000 Ko, rž

61.500—62.500 Ko, ječmen za pivovarne 72.500 do 77.500 Ko, oves 66.000—68.000 Ko, koruza 66—68 tisoč Ko. — V Češkoslovaški: pšenica 170—180 Kč, rž 119—125 Kč, ječmen 115 do 125 Kč, oves 990—1000 Kč.

g Ruska vlada najemlje italijanske ladje. Ruska sovjetska vlada je najela v Italiji nekoliko velikih parobrodov (67.000 ton) za prevažanje blaga v Rusijo.

g Nesaposlenost v Rusiji. Število nezaposlenih je znašalo v Rusiji v septembru 2.5 milijona.

g Povišanje železniškega tarifa v Italiji. Tudi Italija je povišala znatno cene v oseb-nem železniškem tarifu.

g Carinski agio v Italiji je za čas od 24. do 30. septembra t. l. določen z 338%.

g Češkoslovaška trgovina v septembru. Po uradnih podatkih, ki so bili pred kratkim objavljeni, je znašal uvoz v preteklem mesecu 891 milijonov Kč in je napram preidóčemu mesecu napredoval za 90 milijonov. Istočasno je izvoz padel od 982 milijonov v avgustu na 898 milijonov v septembru. S tem se je aktivnost bilance občutno zmanjšala (od 91 na 7 milijonov Kč).

g Svetovna produkcija železa. Svetovna produkcija železa je znašala v petih največjih državah, to so Unija, Anglija, Francija, Belgija in Luksemburška tekom meseca avgusta 4.926.000 ton nasproti 5.155.000 tonam v juliju. Vzrok za nazadovanje je sezonskega pojava. Koncem meseca avgusta je obratovalo v Uniji 273 visokih peči, v Angliji 196, Franciji 109, v Belgiji 41 in Luksemburški 26. Cene imajo radi pomanjkanja kupcev stalno tendenco in prej popuščajo kakor da bi šle gor.

BORZA.

Zagreb, 24. okt. (Izv.) Italija 3.74—3.755, London 379—380, Dewyork 84—84.50 (valuta 83.50), Pariz 4.86—4.975, Praga 2.495—2.505, Dunaj 11.85 do 11.95, Curih 14.975—15.075.

Curih, 24. okt. (Izv.) Newyork 561.25, London 25.23, Pariz 33.55, Milan 25.95, Praga 16.60, Pošta 0.00805, Bukarešt 2.65, Belgrad 6.775, Sofija 3.35, Varšava 0.0005, Dunaj 0.007875, avstr. K 0.0079.

Ljublianske novice.

Ij Prenos smrtnih ostankov pisatelja Cankarja. V torko dopoldne ob 10. so prenesli smrtno ostanke pokojnega pisatelja Ivana Cankarja v novi skupni grob Kette—Murn—Cankar. Kakor znano, je bil Cankar doslej pokopan v rodbinski grobnici rodbine g. Viktorja Rohrmanna.

Ij O tragični smrti g. Franca Stareta smo prejeli naslednje podrobnosti: g. Stare se je ob 3. popoldne s svojo soprogo mudil v Zalogu, kjer je izvršil sobno slikanje postaje. Ob 6. zvečer se je z vlakom hotel vrniti v Ljubljano. Njegova soproga je že vstopila v vlak, on se je pa še razgovarjal s postajenačelnikom. Ko je bilo že dano znamenje za odhod vlaka, je hotel g. Stare ob največjem viharju in dežju prekorčiti tir, da bi vstopil v vlak. V istem hipu pa je privozil iz Ljubljane na postajo osebni vlak. Lokomotiva je podrla Stareta na tla in ga popolnoma razmesarila. Glavo so našli daleč proč od trupla. Staretova soproga ni o strašni nesreči nič vedela in se je odpeljal proti Ljubljani. Ze med vožnjo pa je zvedela za žalostno smrt svojega soproga. Pogreb se bo vršil danes popoldne ob 4. iz mrtvašnice deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu. Naj v miru počiva!

Ij Nedvignjeni državljanski dekreti. Imena optantov, čijih optice so rešene in državljanski dekreti nedvignjeni ter nevročljivi, so aširana na javnih deskah mestnega magistrata v Ljubljani in obč. hiše v Spodnji Šiški.

Ij Predavanja na »Višjem prosvetnem tečaju« (Krekova kuharsko-gospodinska šola pri uršulinkah). Predavanja se prično 5. novembra. Vpisovanje traja do 4. novembra (od 14.—15. in 18. in pol do 19. v delavnikih, ob nedeljah od 11.—12.). Predavanja obsegajo zase v sebi zaključen cikel, razdeljena so na dva dela: od novembra do sredi januarja in od tu do konca marca, in sicer po dve, oziroma eno uro na večer, razen sobote. Za prvo polovico so na vrsti teme: 1. Izbrana apologetična vprašanja (vseuč. prof. dr. Lam. Ehrlich do 10 ur); »Dinamika v zgodovini« (gimn. prof. dr. Cepuder Karel, do 10 ur); »Žena domača zdravnica« (med. dr. Anton Breclj, do 10 ur); »Higiena ženske v posamičnih doba« (isti do 5 ur); »Gospodarska geografija« (gimn. prof. dr. Vinko Šarabon, do 9 ur); »Fizika in kemija v vsakdanjem življenju« (gimn. prof. Rudolf Grošelj, do 16 ur); »Drama v svetovnem slostvu in pri nas« (gimn. prof. dr. Josip Debevec, do 10 ur); »Otrokov duševni razvoj« (gimn. prof. Evgen Jarc, do 10 ur). Podrobna razdelitev posamičnega cikla na poedine ure je razvidna na oglasu v »Krekovi kuharsko-gospodinski šoli«. — Vodstvo višj. prosv. tečaja.

Ij Krekova mladina v Ljubljani. Redni tedenski sestanek članstva »Krekove mladine« se vrši danes, dne 25. t. m. ob pol 8. zvečer v navadnih prostorih Stari trg 2-I. Pozivajo se tem potom vsi člani in članice, da se sestanka gotovo udeležijo.

Ij Poselska zveza ima v nedeljo ob 5. popoldne predavanje v Rokodelski mdomu, Komenskega ulica 12. Predavanje bo zelo zanimivo, zato so vabljene vse služkinje. — Tajnica.

Ij Osrednji odbor ljubljanskega prosvet ima danes ob 8. zvečer v konsumu sejo.

Ij Geografsko društvo priredi v četrtek, dne 25. t. m. ob 5. popoldne v balkonski dvorani univerze 1. redno mesečno predavanje. Predava dr. Bohinec: Razvoj Ljubljani in njene okolice v letih 1880—1910. (Nekaj fragmentov iz antropogeografije ljubljanskega mesta.) Seniori in prijatelji društva vabljeni!

Ij Poziv! V petek, 19. t. m., se je pritepla v neko hišo v Kolodvorski ulici bela mačka s črnimi lisami, ki je napadala ljudi in živali. Ker se je na mački ugotovila steklina, se občinstvo nujno poziva, da se vsak, ki ga je v dobi od 17. do 19. t. m. gori navedena mačka napadla ali ugriznila, nemudoma javi na mestnem magistratu. Istotako naj se takoj prijavi živali, ki jih je omenjena mačka napadla. — Dne 22. t. m. je pa v Trnovem napadal ljudi velik neznan pes sive barve. Ker je pes stekline sumljiv, naj se istotako javijo na magistratu vse osebe, ki jih je pes morebiti ugriznil.

Ij Goveje meso po 16 in 17 Din. V soboto, dne 27. oktobra se prične razprodajati na novi mestni stojnici nasproti Mayerjeve trgovine ob Ljubljani goveje meso dobre kvalitete po 16 Din prednji del in 17 Din zadnji del.

Ij Dobava ovsu za mestne režijske vojnje. Mestna občina ljubljanska razpisuje dobavo 4—5 vagonov zdravega rešetanega ovsu. Blago je postaviti v vrečah franco kolodvor Ljubljana. Vreče se takoj vrnejo. Ponudbam, katere je vložiti do 29. oktobra 1923 pri mestnem magistratu je priložiti vzorec.

Ij Obsojeno »Jutro«. Državno pravdnikstvo je dvignilo proti odgovornemu uredniku »Jutrac« obtožbo radi pregreška po členu VIII zak. z dne 7. dec. 1882 št. 8 drž. zak. iz leta 1883., ker je v št. 154 z dne 4. julija dal v tisk članek pod naslovom: »Obsojba župana Lovrenčiča«, v kojem se poroča o poteku glavne razprave v kazenski stvari župana Antona Lavrenčiča proti tovarnarju Antonu Fajdigi radi prestopka žaljenja na časti pri okr. sod. v Kočevju in kjer se trdi: »... pritožil pa se je tudi župan Lovrenčič. Toda akti o tem možu so ša sklenjeni in videli bomo le še kaj poreče pokrajinska uprava k županu, ki je bil od sodišča žigosan tako, kakor sodrški klerikalni veljak Lovrenčič« — in si je s tem tekom še trajajočega kazenskega postopanja s takim dovolil razpravljati in postavljati domneve o izidu razprave, kar bi moglo vplivati na javno mnenje in prejudicirati izrek sodišča. Fajdiga je bil takrat obsojen na tožbo Lovrenčiča na 500 Din globe — odgovorni urednik »Jutrac« pa je bil vsled te objave vrh tega obsojen v torko še na 1000 Din denarne globe.

Ij Opozorilo. Tovarna čevljev Peter Kozina & Co. je izdatno znižala dosedanje cene v vseh svojih detajlnih trgovinah. P. n. občinstvo naj se v svojem interesu posluži te prilike. 6357

Ij Opozorjamo, da se je trdka I. Maček, stara, priznana solidna trgovina s oblekami, preselila v hišo Pokojninskega zavoda na Aleksandrovi cesti 12, kjer prodaja še nadalje po izdatno znižanih cenah. 6358

Narodno gledišče.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

- 25. oktobra četrtek: »Azazel«. E.
- 26. oktobra petek: »Smrt majke Jugovič«. C.
- 27. oktobra sobota: »Gospa z morja«. Gostuje ga Marija Vera. F.
- 28. oktobra nedelja: »2 X 2 = 5«. Izven.
- 29. oktobra ponedeljek: »Gospa z morja«. Gostuje ga Marija Vera. B.

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

- 25. oktobra četrtek: »Nikola Šubic Zrinjski«. A.
- 26. oktobra petek: Zaprt.
- 27. oktobra sobota: »Evgenij Onjegin«. E.
- 28. oktobra nedelja: »Psoglavci«. Izven Slavnostna predstava pod protektoratom češkoslovaškega generalnega konzulata.
- 29. oktobra ponedeljek: Zaprt.

Slavnostna predstava v proslavo češkega narodnega praznika pod protektoratom češkoslovaškega generalnega konzulata v Ljubljani. V nedeljo, dne 28. t. m. se poje v naši operi slavna češka opera »Psoglavci« in sicer v proslavo češkoslovaškega narodnega praznika, katerega praznuje celokupni češkoslovaški narod in vsi njegovi prijatelji vsako leto 28. oktobra po vsem širnem svetu. Vse pripadnike in prijatelje češkoslovaškega naroda opozarjamo na to slavnostno predstavo, za katero so vstopnice od danes naprej v predprodaji v dnevni operni blagajni.

Ljudski oder.

Četrtek, dne 1. novembra (praznik Vsih Svetih)! »Mlinar in njegova hčica«.

Predprodaja vstopnic od ponedeljka naprej vsaki dan od 5.—7. zvečer v pisarni Ljudskega odra. Igra »Quo vadis« se ponovi meseca novembra.

Prosveta.

pr »Lisinski« v Ljubljani. V soboto, dne 3. novembra koncertira v Ljubljani mešani zbor hrvatskega pejaškega združenja »Lisinski« iz Zagreba, ki je v Jugoslaviji splošno znan in ki je že večkrat nastopil na našem koncertnem odru z največjimi uspehi. Danes šteje zbor 80 članov ter stoji pod artističnim vodstvom opernega kapelnika Krešimira Baranoviča. Na tem koncertu s« bodo izvajale izključno le skladbe slovečega komponista Giovanni Pierluigi da Palestrine, ki je umrl leta 1594 in kojega dela pritevamo še dandanes med bisere zborovske literature. »Lisinski« izvaja njegov šestoroglasni zbor »Missa papae Marcellii« in za tem štiri madrigale. Ze danes opozarjamo občinstvo na ta izredni glasbeni užitek.

Poizvedovanja.

Izgubljen se je črn pes volčje pasme z znakmo št. 790, ki sliši na ime »Grom«. Odda naj se v Strelški ulici 29.

čevljarški STROJ

(Flachmaschine) še prav dobro ohranjen, napredaj. Naslov pove upravništvo lista.

Otroka vzamem v oskrbo

Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro 6776. »DOBRA OSKRBA«.

UPRAVNI SVET IN RAVNATELJSTVO DRUŽBE »BALKAN« D. D. ZA MEDNARODNE TRANSPORTE JAVLJA TUŽNO VEST, DA JE NJEN PREDSEDNIK, GOSPOD

ANTE BOGDANOVIĆ

VELETRGOVEC V TRSTU

DANES PREMINUL.

LJUBLJANA, DNE 24. OKTOBRA 1923.

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem prijateljem in znan- cem srce pretresujočo vest, da je naš iskreno ljubljeni soprog, oče in brat, gospod

Franc P. Stare

v torek, 23. okt. t. l., v 46 letu svoje dobe, nenadoma preminul. Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v četrtek, dne 25. oktobra t. l., ob 4 uri popoldne iz mrtvašnice tukajšnje drž. bolnice na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 24. oktobra 1923.

Josipina Stare, soproga. — Karolina, hčerka. — Fric, sin. Vsi ostali sorodniki.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Zadruga sobo-črkoškarjev, pleskarjev in ličarjev v Ljubljani naznanja, da je njen član, gospod

Franc Stare

v torek, 23. oktobra, nenadoma preminul.

Pogreb bo v četrtek ob 4. uri popoldne iz mrtvašnice drž. bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Blag mu spomin!

LJUBLJANA, dne 24. oktobra 1923.

JOZEF STARIČ, slikarski mojster v Ljubljani nazna- nja žalostno vest, da je njegov družabnik, gospod

Franc P. Stare

v torek, dne 23. oktobra nenadoma preminul.

Pogreb se vrši v četrtek 25. oktobra ob 4. uri pop. iz mrtvašnice drž. bolnice na pokopališče k Sv. Križu. Dragemu pokojniku blag spomin!

Ljubljana, dne 24. oktobra 1923.

Po trti žalosti naznanjamo vest, da nam je nenadoma umrla naša draga mati, gospa

Josipina Lojk

v 71. letu starosti.

Pogreb nepozabne se vrši v četrtek, dne 25. t. m., ob 4. uri popoldne iz Rožne doline št. 114 na Viško pokopališče. Svete maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi na Viču.

Na Viču, dne 23. oktobra 1923.

SIMON, soprog. — VIKTOR, JOZE in BERNARD, sinovi. — KRISTINA ROSSICCI, hči.

Kuharica

in krepko DEKLE za vse delo se sprej- meta takoj. — Vprašati Dunajska cesta 36, POGACNIK. 6796

Mesta plačilne natararice

ISČE pridno, pošteno dekle z dobrimi spričevali event. vzame gostilno v najem ali na račun, najraje v večjem kraju na deželi. — Cenj. ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro GOSTILNA. 6773

Prodajalko

STAREJSO MOČ, s prakso, sprejme trdka VOJNOVIĆ CIE., Ljubljana.

Sprejem mlinarja

ki je zmožen vsakega dela v valjčnem mlinu. Ima hrano, stanovanje in plačo po možnosti. — PETER SUŠNIK, mlinar, BISTRA štev. 11, p. Borovnica. 6750

ISČEMO**NADMONTERJA**

katerega pozneje pri sposobnosti stalno nastavimo kot montažnega nadzornika. »ELIN«, Ljubljana. 6767

čevljarškega pomočnika

sprejem takoj. Hrana in stanovanje v hiši. — FRANC DERMASTIJA, čevljar- ski mojster, DRAVLJE 85. 6756

Pošteno dekle

staro 16—19 let, sprejem za lahko hišno delo in k otrokom. — Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 6747.

Pošteno dekle

staro do 25 let SPREJMEM za lahko hišno delo. Razumeti mora tudi KUHO. Naslov v upravi lista pod številko 6748.

Rezanje drv

z motorno žago. — LUDOVIK ILERSIČ, na Friškova, Vojška ulica. 6650

Hlapec

zanesljiva, poštena in do- bra moč, se blizu Ljublja- ne takoj sprejme. Plača 500 Din mesečno. — Pismene ponudbe na upravo »Slovenca« pod »ZANESLJIV« štev. 6753.

Damske modne plašče

in KOSTUME

20 odstotkov popusta**Fran Lukić**

PRED SKOPLJO 19.

V KONFEKCIJSKI TRGOVINI

A I 744-22. 6786

PROSTOVOLJNA**dražba premičnin.**

V SOBOTO dne 27. oktobra 1923 ob 15. uri se vrši v Ljubljani, Gospodstva cesta 5 prostovoljna javna dražba v za- puščino po dr. Jos. Stare spadajočih pre- mičnin: pisane mize z 9 predali, enega lestence iz medi s 4 žarnicami, salonske mize »Bouille-delo« in salonske omare (Bouille-delo) s 3 predali, v sredi ogle- dalo. — Pod cenilno vrednostjo se ne prodaja. Drugi pogoji se razglasijo pred prodajo na licu mesta.

Ljubljana, dne 23. oktobra 1923.

ANTON GALLE, notar kot sodni kom.

VELIKO ZALOGO**BAKRENE ŽICE**

gole, za električno napeljavo — ima

Vojnovič Cie., Ljubljana

Prodaja posestva!

HIŠA z gospodarskim poslojem, 58 ora- lov zemlje, 2 sadna vrta, velike parcele lesa, radi odpotovanja NAPRODAJ! — Poizve se pri IVAN MAYERLE, Suh- potok, pošta Mozelj, Kočevje. 6784

razna vinska POSO- DA in pet velikih hramnih SODOV, dokler traja zaloga. — AUGUSTIN, Sp. šiška, Sv. Jerneja c. 231

PES, volčje pasme

2 meseca star, SE PRODA. — Ogleda in vpraša se pri hišnici v SIMON GRE- GORČICEVI ULICI št. 11. 6779

Prodaj večji travnik

za dve košnji v bližini postaje Zalog. — Naslov se izve v upravništvu »Slovenca« pod štev. 6743.

Premog

— IZ RUDNIKA TRBOVLJE —

cement stalno v zalogi

pri H. PETRIČ, sedaj Gospodstva cesta 16 — nasproti Kolizeja. 6262

STANOVANJE

(Absteigequartier) — za zimsko sezono »za obisk gledališča i. dr.« ISČE akademik z dežele. Blagobotne ponudbe prosim na upravo lista pod »VELIKA USLUGA«.

Radi pomanjkanja prostora

prodaj glasovir

po skrajno nizki cen. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod številko 6775.

Trboveljski premog

v VSAKI množini!

IVANA TREO, za »Novim svetom« 6.

Delavnicaza INDUSTRIJSKO podjetje najmanj 200 m² ploskve v bližini Ljubljane se išče za takoj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »S. J. 6777«.**Dr. Démetér Bleiweis--Trsteniški**

strokovni zdravnik za NOTRANJE BOLEZNI in za BOLEZNI v NOSU in VRATU — ordinira od 25. OKTOBRA zopet REDNO od 3. do 5. popoldne na Kongresnem trgu štev. 15.

Veliko industrijsko podjetje

ISČE za svojo tehniško pisarno v Zagrebu diplomiranega

mašinskega

ali

elektro-ingenieura

z večletno prakso na polju elektrotehnike. — Pogoji so: perfektno znanstvo srbsko-hrvatskega in nemškega jezika. — Ponudbe z refe- rencami naj se pošljejo pod šifro: »INGENIEUR II—598« na Inter- reklam d. d. Zagreb, Palmotičeva ulica 18.

Dralle-jeva iluzija

v svetilniku.

Cvetlične kapije brez alkohola čudovito naravne. Kapljica zadošča.

Šmarnica, vijolice, vrtnice, španski, bezeg, heliotrop, popiji (tro- pični mak) itd.

Glavna zaloga za preprodajalce:

„Jsis“ d. d. odd. Jurij Dralle, ZAGREB, Palmotičeva ulica št. 66.

Na drobno.

Na debelo.

Brez konkurence!

Oglejte si specialno detaljno in engros trgovino

vrvarskih lastnih izdelkov

Prepričali se boste, da je blago napravljeno iz prave dolge ko- noplje, garantirano in sicer: VRVI za zvonove, transmisije, dvi- gala in za telovadno orodje vseh dimenzij. Posebno močne oprti za transmisije (Müllergurten), oprti navadne vse širokosti, vrvi in mreže za seno, ribje mreže, gugalne mreže (Hängematten), bombaževе mrežice za otroške postelje v vseh barvah, tržne tor- bice, ognjegasne cevi, štriki za perilo, trtne vrvice, štrange, uzde, špaga, dreta, zidarske in tesarske vrvice, trakovi in vrvice za žaluzije. Velika zaloga pravih tržaških bičevnikov, bičev, gož, jermenov, morske trave, žime vseh vrst, konjske krtače, konjske odeje, nepremočljive vozne plahte, juta platno, ribarice, riževe korenine, basino itd. nudi po najnižji ceni in se priporoča

Prva kranjska vrvarna in trgovina s konopnino

Ivan N. Adamič, Sv. Petra cesta 31

TELEFON ŠTEV. 441.

Podružnici:

MARIBOR, Vetrinjska ulica 20.

KAMNIK, Šutna 4.

NAROČILA in POPRAVILA se točno in vestno izvršujejo!